

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПОВ'ЯЗАНІ З РОЗГЛЯДОМ СПРАВ ПРО
АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Валентина Петрівна ЯЦЕНКО,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
права та процесу факультету № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ
orcid.org/0000-0002-3195-3627*

Однією із головних умов нормального функціонування та розвитку будь-якої держави є дотримання належного стану правопорядку, стану, що характеризується реальним, повним і послідовним здійсненням всіх вимог законності, принципів права, реальним і повним забезпеченням прав людини [1, с. 458–459]. При цьому говорячи про правопорядок ми маємо на увазі не лише міру свободи індивіда, а насамперед, ступінь захищеності його прав та свобод. Одним із чинників, що сприяє підтримці правопорядку є інститут адміністративної відповідальності.

© Яценко В. П., 2019

Мета його застосування полягає не лише в притягненні винного до відповідальності, а й в попередженні нових правопорушень та виховання населення в дусі поваги до суспільства та дотримання правових норм, що регулюють суспільні правовідносини.

Проте, на сьогоднішній день, все частіше лунають нарікання стосовно збільшення кількості правопорушень. Не зважаючи на те, що правопорушення мають різний характер і різний суб'єктний склад, головною причиною їх суттєвого росту, насамперед, є відсутність дієвого механізму притягнення до адміністративної відповідальності. Така ситуація породжує безкарність, яка автоматично виражається у зневазі до встановлених правових приписів, до прав та свобод громадян та провокує інших членів суспільства до подібної поведінки.

Підтвердженням цьому є статистичні дані за 2018 рік, відповідно до яких за даний період вчинено 4005057 правопорушень, з них розглянуто - 3859296 справ про адміністративні правопорушення за якими винесено постанови (рішення). При цьому накладено адміністративних стягнень у 3577025 випадках, застосовано заходів виховного характеру у 10447 випадках. Однак, на протязі цього ж періоду було закрито 273340 справ, з них - 143197 у зв'язку з закінчення строків накладення адміністративних стягнень[2].

Не притягнення особи до відповідальності порушує один із ключових принципів адміністративної відповідальності - невідворотності покарання, адже накладення адміністративного стягнення - це заключний етап в механізмі реалізації адміністративної відповідальності. Безперечно, така ситуація виникла через наявність значної кількості прогалин в чинному законодавстві, яке регулює здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Крім того, відіграє роль і відсутність однакової судової позиції у практиці розгляду справ про адміністративні правопорушення, що також унеможливає притягнення винних до відповідальності.

Законодавець визначив строки розгляду справ про адміністративні правопорушення та строки накладення адміністративних стягнень з метою забезпечення швидкості та економічності розгляду справ про адміністративні правопорушення та вирішення їх по суті. В той же час відсутність чітких строків здійснення окремих процесуальних дій перешкоджає досягненню поставленої мети. Насамперед, законодавець не закріплює конкретних строків надіслання протоколу про адміністративне правопорушення на адресу суб'єкту, уповноваженому розглядати справу про адміністративне правопорушення. Тим паче, це видається дивним, якщо зважати на той факт, що зміни до ст. 257 КУпАП були внесені у 2009 році і чітко врегульовували строки передачі протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. Подібна неврегульованість дозволяє посадовим особам зволікати до останнього з передачею протоколу уповноваженому суб'єкту. Крім того ситуація ускладнюється у випадках, коли, наприклад, матеріали справи «мандрують» з місця вчинення правопорушення до місця реєстрації транспортного засобу, чи місця проживання особи, що

вчинила правопорушення. І це відбувається при досить коротких строках розгляду справ та строках накладення адміністративних стягнень. У зв'язку з цим було б доцільно на законодавчому рівні закріпити чіткий строк для передачі протоколу уповноваженому суб'єкту для вирішення справи по суті. Це міг би бути строк, який застосовується для передачі протоколів про вчинення правопорушення пов'язаного з корупцією. При цьому в таких випадках слід застосувати загальні правила обчислення процесуальних строків.

Окремого врегулювання вимагають і положення ст. 277-2 та ст. 278 КУпАП стосовно виклику особи, що притягується до адміністративної відповідальності. Так, ч. 1 ст. 258 КУпАП визначає, що справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. А при вчиненні окремих видів правопорушень визначених частиною другою цієї ж статті участь такої особи при розгляді справи є обов'язковою. При цьому у разі ухилення від явки на виклик органу внутрішніх справ або судді районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду цю особу може бути органом внутрішніх справ (Національною поліцією) піддано приводу [3].

Законодавець покладає обов'язок на уповноваженого суб'єкта, який розглядатиме справу надіслати повістку особі, що притягається до адміністративної відповідальності із зазначенням дати та місця розгляду справи. Вона має бути вручена не пізніше як за три доби до дня розгляду справи в суді. Крім того, на органу (посадовій особі) лежить ще один обов'язок кий вона реалізує при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення перевірити, чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду[3].

Разом з тим, на практиці досить часті випадки коли обов'язок щодо сповіщення особи, яка вчинила адміністративне правопорушення перекладається з одного суб'єкта на іншого без достатніх на те підстав та належного процесуального підкріплення. Наприклад, часто цим зловживають суди, посилаючись на неможливість належного сповіщення особи через відсутність фінансування, вимагаючи від поліції забезпечити явку правопорушника до суду. При цьому у матеріалах справи, як правило, відсутнє підтвердження щодо сповіщення особи про місце, час та дату розгляду справи. Таким чином не лише порушується порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення, а й спотворюється сутність примусу як процесуальної дії.

В таких випадках можливим виходом із подібних ситуацій стало б роз'яснення особі, що вчинила правопорушення, її права на участь в справі під час розгляду, а також роз'яснення права на подачу заяви про розгляд справи без її участі. Таке роз'яснення мало б відбуватися на етапі складення протоколу про адміністративне правопорушення та отримання пояснення. В усіх інших випадках, коли участь особи у розгляді справи є обов'язковою, то її явка поліцією має забезпечуватися тільки у разі наявності належним чином оформленої ували суду про привід.

Список використаних джерел:

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підруч. Х.: Консум, 2001. 656 с.
2. Адміністративні правопорушення в Україні у 2018 році. URL: www.ukrstat.gov.ua/operativ2019/prav_zloch/adm_prp_2018.htm.xls (дата звернення: 01.12.2019).
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. № 8073-Х. Дата оновлення: 01.12. 2019. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 01.12.2019)